

TOEKOMST IN BEELD
Oproep tot bundeling van toekomstkennis en -ontwerpkracht

Geachte Minister de Jonge,

Vlak voor het zomerreces kondigde u aan dat na de zomer de grote verbouwing van Nederland begint. Geen moment te vroeg, want grote verbouwingen vragen tijd: *De volgende eeuw begint morgen.*

Dat is wel weer even wennen voor een land waarvan een tijdlang is gedacht dat het 'af' was. Gezien de speciale uitdagingen waar onze stedelijke delta voor staat, is het meer dan ooit noodzakelijk om het perspectief voor de lange termijn en het handelen op de korte termijn met elkaar in verband te brengen met het oog op een robuust, ruimtelijk en klimaatadaptief Nederland.

Er is urgentie, *géén tijd te verliezen*. Gelukkig kunnen we met de samenstelling van het perspectief een vliegende start maken. Er is namelijk heel veel kennis aanwezig. U heeft zelf Mooi Nederland gelanceerd, alsmede de Novex-uitwerkingen. Er komt een update van de NOVI. Er ligt inmiddels een Kamerbrief "Bodem en Water sturend". Het Nationaal Programma Landelijk Gebied wordt ontwikkeld. Het College van Rijksadviseurs organiseert een serie toekomstateliers.

Kennis is en wordt ontwikkeld op planbureaus, in het Kennisprogramma Zeespiegelstijging van de Deltacommissie, bij landelijke en provinciale overheden, in onze kennisinstituten als Deltares en TNO, op de ruimtelijke ontwerp- en planningsfaculteiten van onze universiteiten en bij de ingenieurs- en ontwerp bureaus. In de afgelopen tijd zijn er vanuit deze groep toekomstdenkers veel interdisciplinaire initiatieven gestart; Rethink the Delta (Deltares et al), NL2120 (WUR Wageningen et al), ReDesigning Delta's (TUDelft, Erasmus Universiteit Rotterdam), Land met een Plan (Kuiper Compagnons, Jan Rotmans), Houtskoolschetsen 2050 (VNO/NCW et al), de Jonge Klimaatagenda van de Jonge Klimaatbeweging etc.

Ook ontwikkelen financiële instellingen kennis over de macro economische en financiële consequenties van klimaatverandering. De Werkgroep Klimaatadaptatie onder het DNB Platform voor Duurzame Financiering is recentelijk opgericht.

Wij pleiten ervoor om kennis en ontwerpkracht te bundelen, in te zetten om de toekomst, op alle relevante schaalniveaus en nuances te verbeelden, en op korte termijn toegankelijk te maken voor zowel bestuurlijk Nederland, als voor de bredere samenleving.

Als we deze toekomstperspectieven kunnen opbouwen op basis van verzamelde, geïntegreerde kennis, bezorgen we niet alleen het openbaar bestuur een krachtig instrumentarium om besluiten voor te bereiden, maar ook onze burgers een middel om via - letterlijke - inzichten mee te denken en te praten. Zo worden oplossingen met betrekking tot onder andere woningbouw, mobiliteit, waterbeheer, landbouw, natuur en energie in kaart gebracht en in de toekomst geprojecteerd en verbeeld. Zo kan via verbeelding discussie worden gevoerd en draagvlak worden ontwikkeld.

Dit moet - op korte termijn en in hoofdlijnen - landelijk op gang worden gebracht en dit zo in te richten dat betrokken mensen en belanghebbende organisaties mee kunnen praten over hun eigen toekomst. We zoeken met deze verbeelding de regio's en plaatsen op om ter plekke de langetermijnperspectieven bespreekbaar te maken en te spiegelen aan wat daar op korte en middellange termijn moet gebeuren of juist ook niet meer moet gebeuren.

Onze ruimte is waar we het als samenleving mee moeten doen, waarbinnen ook volgende generaties zich tot elkaar zullen moeten verhouden. Het in beeld brengen van de consequenties voor stad en landschap van alle keuzes die we vanaf nu maken, is hierbij onontbeerlijk. De ontwikkeling van het toekomstperspectief wordt gedragen en aangestuurd door een brede maatschappelijke coalitie. Onder

toezicht daarvan worden ruimtelijke onderzoeken, verkenningen en ontwerpen voor de toekomst gemaakt. Voor ons allemaal, door ons allemaal. Dit betekent dat er ook governance afspraken moeten worden gemaakt tussen overheid en betrokken maatschappelijke partners.

Uiteindelijk zijn het bestuurders en de door ons gekozen vertegenwoordigers die moeilijke besluiten over onze toekomst gaan nemen. Door verbeelding van de mogelijkheden die de toekomst biedt, kunnen zij, in samenspraak met de samenleving, gemakkelijker samen de juiste stappen zetten op het pad naar een robuuste en welvarende toekomst. We kunnen, in onze tijd, maar één keer ruimtelijk toekomstdenken opnieuw impuls geven. Juist nu is het essentieel om dat met voldoende kracht en op de juiste wijze in te zetten. Dit vraagt grote inspanning en inzet van zowel overheid als de inzetbare experts.

Wij pleiten voor een omvangrijk en impactvol initiatief, ingezet door de minister van ruimte, om in de komende twee jaar het robuuste ruimtelijke toekomstperspectief voor ons land te starten en vaart te geven. Om dit te kunnen laten slagen vragen we U om hiertoe begin 2023 het startschot te geven.

We leven in, wat in het Engels zo mooi het “*decisive decade*” wordt genoemd. We zijn de eerste generatie die genoeg kennis heeft om te weten hoe we verantwoord kunnen handelen, hoe we onze toekomst kunnen beïnvloeden, verbeelden en vormgeven. We zien welke fysiek/ruimtelijke opgaves moeten worden opgelost en willen werken aan de beste perspectieven voor de toekomst van Nederland. Als ergens een samenleving met succes haar toekomst in een stedelijke delta kan veiligstellen, is het wel hier.

Laten we onszelf daartoe nu in staat stellen.

De onderstaande lijst van toekomstdenkers onderschrijft dit appèl. De Deltacommissaris en zijn staf en het College van Rijksadviseurs ondersteunen het appèl en geven aan verder te willen meedenken.

Met vriendelijke groet,

Gijs van den Boomen, stedenbouwkundige, landschapsarchitect, KuiperCompagnons

Ben Kuipers, voorzitter NVTL
Stefan Bödecker, voorzitter BNSP
Jolijn Valk, voorzitter BNA

Tim van Hattum, Wageningen University & Research
Adriaan Geuze, hoogleraar Landschapsarchitectuur TU Delft
Chris Zevenbergen, hoogleraar Delta Urbanism TU Delft
Maarten Hajer, hoogleraar Geowetenschappen Universiteit Utrecht
Eric Luiten, hoogleraar Landschapsarchitectuur TU Delft
Peter Boelhouwer, hoogleraar huisvestingssystemen TU Delft
Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde aan de Erasmus Universiteit
Joost Schrijnen, emeritus hoogleraar regionaal ontwerp TU Delft

Medy van der Laan, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Banken
Geeke Feiter-Van Heuvelen, directeur Verbond van Verzekeraars
Lidwin van Velden, voorzitter van de Nederlandse Waterschapsbank
Sandra Phlippen, chief economist ABN AMRO Bank
Ester Barendregt, hoofdeconoom RaboResearch
Marieke Blom, hoofdeconoom ING
Gijs Kloek, (Achmea) voorzitter van de werkgroep Klimaatadaptatie, Platform voor Duurzame financiering

Annie van de Pas, Netwerkdirecteur Natuur en Milieu Federaties
Annemieke Nijhof, algemeen directeur Deltares
Harry Boeschoten, programmaleider Groene Metropool, Staatsbosbeheer
Aniek Moonen, voorzitter Jonge Klimaatbeweging
Carolien Gehrels, Arcadis, "Houtskoolschetsen 2050 VNONCW"
Victor Everhardt, directeur Platform 31
Flip ten Cate, directeur Federatie Ruimtelijke Kwaliteit
Paul Gerretsen, directeur Vereniging Deltametropool
Koos Biesmeijer, Wetenschappelijk Directeur Naturalis, Hoogleraar Natuurlijk Kapitaal Leiden
Peter Veenstra, partner Lola Landscape Architects/curator IABR 2022
Lenie Dwarshuis-van de Beek, voorzitter Stichting Nieuw-Holland
Guus van de Hoef, kwartiermaker Zuid-Hollands Kustinitiatief
Riek Bakker, stedenbouwkundige
Benno Wiersma, projectontwikkelaar
Richard Koek, stedenbouwkundige landschapsarchitect, Rijnbott
Steven Slabbers, Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Noord-Holland

Sympathisanten en "meedenkers"

Peter Glas, Deltacommissaris en staf DC
Francesco Veenstra, College van Rijksadviseurs
Jannemarie de Jonge, College van Rijksadviseurs
Wouter Veldhuis, College van Rijksadviseurs